

Pospíšil, Ivo

Novela - komparatistika - Dionýz Ďurišin

Opera Slavica. 2013, vol. 23, iss. 3, pp. 43-44

ISSN 1211-7676 (print); ISSN 2336-4459 (online)

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/128983>

Access Date: 27. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

I v tomto případě sehrál roli stárnoucího muže, do jehož pokročilého věku statečně míří. To vystoupení v Bialé bylo však efektnější, neboť vždycky raději přihlížíme eleganci než fyzickým nedostatkům, jež nás provázejí.

Po vystoupení v Paczkově došlo následujícího dne k produkci v prudnickém muzeu, kde se mimo jiné se značnými obtížemi snažil svůj text přečíst básník, kdysi mim a dnes už pouhý vozíčkář Piotr Myszyński. Piotr je silný afatik, jenž navíc – patrně z celkové apatie – nepoužívá brýlí. Walter Pyka, který seděl v jeho sousedství, postihl danou situaci a nabídl mu své brýle. Piotrovi se okamžitě rozzářil obličej a jeho schopnost přednesu dostala potřebný spád. Pak se ovšem stalo něco, co v setmělém sále muzea nejspíše nikdo nepostřehl – Walter své osobní, nezbytné a potřebné brýle Piotrovi podaroval. Apatický afatik se tímto činem značně proměnil, řekl bych, že ve svém vozíku povyrostl. Zaznamenávám tento Pykův rytířský čin mimo jiné proto, že málokdo z nás by něco podobného učinil (já bych se k něčemu takovému stěží odhodlal).

Tento Pykův postoj ke světu má své hlubší kořeny, jež jsou do značné míry vysloveny v jeho osmé sbírce nazvané Rozjasnění (Przejaśnienie). Tuto poměrně rozsáhlou sbírku uzavírá její tvůrce oddílem nazvaným Žertem a napůl žertem (Żartem i pół żartem). Toto označení je pro Pyku klíčové, neboť podává jeho základní postoj ke světu a k jeho problémům. Vždy je třeba nahlížet věci tohoto světa s jistým nadhledem a s nemalou dávkou humoru, Walter Pyka tuto stěžejní pravdu nosí pod svou kůží, básnickou a farmaceutickou zároveň.

Samotný Pykův verš je prostý, obvykle má promluvvový charakter, básník se k někomu obrací a cosi mu sděluje: „Dłonie masz takie małe, / przez palce patrzeć nie umiesz...“ – „Dlaně máš takové malé, / přes prsty neumíš pohledět...“; „Wracam do Ciebie / jak wraca się z wojny“ – „Vracím se k Tobě, / jako se vrací z války“; „Ludzie mówią, / że spowaźniałeś...“ – „Lidé praví, / že ses stal vážnějším...“ (všechny příklady ze sbírky Nad hlukem – Ponad zgiełkiem). Pyka oslovuje nejen konkrétní osoby, ale apostrofuje rovněž jevy čiře obecné. Ve zmíněné sbírce např.: „Przepraszam cię, wierszu, / że ci nie dałem klów / zamiast słów...“ – „Omlouvám se ti, básni, / že jsem ti nedal hrot / místo slov...“ (z básně Przeprosiny – Odprośeni). Walter Pyka oslovuje jiné, ty druhé, ale vždycky s jistým soustředěním a nadhledem – a někdy i s nemalou dávkou humoru a rozjasnění.

František Všečička

Novela — komparatistika — Dionýz Ďurišin

Dne 20. listopadu 21012 se v Bratislavě na Pedagogické fakultě Univerzity Komenškého konala mezinárodní konference *Proměny poetiky novely 20. století v zemích střední Evropy/Evropy vůbec*, pořádaná před časem založeným **Kabinetem Dionýze Ďurišina**, součástí Ústavu filologických studií; v čele Kabinetu stojí hlavní organizátorka přítomné konference Mária Bátorová. Jednání spojilo řadu oborů především různě využívanou komparativní metodou.

Po slavnostním úvodu, v němž vystoupila děkanka fakulty a proděkanka pro vědu, a prezentaci nultého čísla sborníku Kabinetu *Slovenská literatúra – jej špecifiká a kontexty* následoval sevřený, hutný program. Pozvaní účastníci se čtyřmi jazyky zabývali různorodými tématy s epicentrem v žánru novely.

Německá komparatistka Monika Schütz-Emans (Bochum) hovořila o recepci renesanční novely v díla Itala Calvina, autor této zprávy ukázal na metodologické a terminologické složitosti zkoumání novely na materiálu několika literatur s případovou studií české protektorátní novely, Mária Bátorová zkoumala novelu mj. na díle Dominika Tatarky *Pred zrkadlom*. Tibor Žilka hovořil o filmové podobě novely, Mojmir Malovecký se vrátil k osobnosti Dionýze Ďurišina na základě jeho vztahu k románské jazykové oblasti, Marta Žilková analyzovala tzv. rozhlasovou novelu, Jaroslav Kovář vyložil vývoj německé novely, Andrea Mikulášová analyzovala dvě novely Marlen Haushoferové, Katarína Zechlová ukázala na novelách Arthura Schnitzlera a Stefana Zweiga dvě podoby poetiky vídeňské moderny, Roman Mikuláš zase zkoumal novelu Ferdinanda von Saara mezi realismem a modernou. Španělská antropoložka Nobelia Bueno Gómez analyzovala téma smrti, paměti a zapomnění v novele Julia Llamazarese *Žlutý déšť* v evropském kontextu, Eva Faithová novelu *Naša brigáda* Dominika Tatarky jako znak doby a hispanistka Renáta Bojničanová, jedna z organizátorek konference, pojednala o novele Ramóna Gómeze de la Serna jako možném pretextu novely Ivana Horvátha *Nepravdepodobný advokát*.

I když konference nemohla pochopitelně vyřešit problém evropské novely, otevřela řadu „oken“, ukázala na desítky průníků a souvislostí a umožnila referujícím v neobvykle štědrém limitu 30 minut ukázat i na detaily celého tematického a problémového trsu. Komparatistika – s Ďurišinovským emblémem za zády – obehnula různá témata, problémy, pohledy, obory i národní literatury. Byl to dobrý začátek v činnosti Kabinetu Dionýze Ďurišina, jenž zdůraznila i přítomnost manželky slovenského badatele světového jména. Jako v pořadí třetí člen jeho někdejšího týmu jsem mohl znovu uvidět sílu jeho myšlenek a jejich inspirativní dosah.

Ivo Pospíšil